

A 2017/2018. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

SZLOVÁK NYELV ÉS IRODALOM

SZÖVEGÉRTÉSI FELADATLAP

Munkaidő: 60 perc

Elérhető pontszám: 30 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatokat tartalmazó részt és minden különálló lapra rá kell írni a borító tetején található kódszámot! Más jelzés, például a versenyző vagy az iskola neve, bélyegzője nem szerepelhet a feladatlapokon.

A feladatok megoldásához íróeszközön kívül más segédeszköz nem használható! Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás mellé írásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni!

A feladatlapokat a szaktanár (szaktanári munkaközösség) értékeli központi javítási útmutató alapján.

A VERSENYZŐ ADATAI

Kódszám:

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:

Az iskola címe: irsz. város

..... utcahsz.

Iskolai pontszám:

Bizottsági pontszám:

Erre az oldalra ne írjon!

Pozorne si prečítajte nasledujúci text a riešte úlohy nachádzajúce sa za textom.

Milujúca manželka, prísna matka	
A	<p>Asi v každej knihe o panovníčke Márii Terézii nájdeme mnoho detailov z jej súkromného a rodinného života. Je to možné najmä vďaka tomu, že sa nám zachovala početná korešpondencia, či už listy samotnej Márie Terézie alebo jej detí. Navyše, jej výzor, názory, zvyky a detaily z rodinného života zachytili aj niektorí súčasníci v denníkoch alebo spomienkach. Pruský veľvyslanec sa napríklad v roku 1746 nasledovne vyjadril o Márii Terézii: <i>„Je to naozaj krásna žena, majestátna, veľkej postavy, plnej tváre, svetlých vlasov, hlbokých modrých očí, jemnej pleti, krásnych ramien a rúk. Má pôvabný hlas, je láskavá, zbožná, dobrosrdečná, smelá, veľkorysá a štedrá.“</i></p>
B	<p>Takmer všetky pramene sa zhodujú v tom, že v mladosti mala skôr veselú a dobrosrdečnú povahu, ako mladá sa rada zabávala, milovala tanec a spev. Počas návštevy Toskánska v roku 1739 neváhala vystúpiť na verejnosti a zaspievať si s uznávaným operným spevákom Tenduccim. Hoci v mladosti nebola pripravovaná na prevzatie vlády, získala solídne vzdelanie. Napríklad plynulo hovorila po francúzsky, taliansky a španielsky. Po nemecky hovorila s viedenským akcentom a písala s mnohými chybami, ale s manželom komunikovala výhradne po francúzsky (keďže po nemecky hovoriť nevedel). Panovníčka tiež zvládla komunikáciu v latinčine, čo jej prinieslo cenné body v Uhorsku, kde bol tento jazyk stále oficiálnou úradnou rečou. Panovníčka bola tiež mimoriadne zodpovednou a pracovitou ženou. Vstávala okolo pol šiestej a po rannej bohoslužbe a návšteve detí sa venovala najmä úradným a reprezentatívnym povinnostiam. Svoj nástup na trón vnímala ako Boží zámer a bola presvedčená, že za výsledky svojej vlády je zodpovedná nielen pred Bohom, ale aj pred ľuďmi, ktorým vládla.</p>
C	<p>Svadba Márie Terézie so svojím manželom Františkom Štefanom sa uskutočnila 12. februára 1736 v kostole augustiniánov neďaleko Hofburgu. Podľa zachovaných listov je isté, že manželka sa mali úprimne radi a najmä prvé roky ich manželstva boli naplnené šťastím, láskou a vzájomnou úctou. Bohužiaľ, po istom čase sa ukázalo, že František Štefan sa nemieni držať sľubu manželskej vernosti, a keďže mal záľubu vo flirtovaní s krásnymi ženami, niekedy svoju mladú manželku privádzal do zúrivosti. Nielenže sa často chodieval dívať na pekné tanečnice a speváčky do dvorskej opery,</p>

	ale na súkromné večere pozýval aj prominentnejšie dvorné dámy. Hoci sa František Štefan vždy snažil svoje nevery zakryť, skôr či neskôr sa o nich Mária Terézia dozvedela a robila mu nepríjemné výčitky. Scény však nikdy nerobila na verejnosti.
D	Inak sa František Štefan javil ako celkom vhodný partner pre temperamentnú Máriu Teréziu. František Štefan bol skôr miernej povahy, bol pohodlný a prispôsobivý a snažil sa skôr vychutnávať si príjemné stránky života. Zaujímal sa najmä o zveľaďovanie svojich súkromných majetkov, podporoval na nich vznik manufaktúrnej výroby, investoval na významných európskych burzách, čím významne obohatil svoj súkromný finančný fond. Venoval sa tiež zberateľskej činnosti a vybudoval pozoruhodnú zbierku minerálov a mincí. Zaujímal sa o prírodné vedy, hutníctvo a baníctvo, sám na dvore robil fyzikálne a chemické experimenty.
E	Mária Terézia v rozmedzí 19-tich rokov porodila 16 detí. Tento počet je síce vysoký, ale nebol až taký výnimočný. Čo bolo skôr netradičné, je fakt, že Mária Terézia žila s manželom pomerne harmonicky a v rodinnom kruhu sa spolu snažili vytvárať atmosféru šťastia, pohody a porozumenia. Tieto hodnoty je cítiť aj z niektorých vzácných kresieb Márie Kristíny, umelecky nadanej dcéry cisárskeho páru. Jedna kresba napríklad zobrazuje Máriu Teréziu, ako osobne servíruje kávu manželovi Františkovi Štefanovi, ktorý ju pije v neformálnom domácom úbore s čiapočkou na hlave a v kruhu hrajúcich sa detí.
F	Hoci sa o deti starali početné dojky, pestúnky, vychovávateľia a učiteľia, Mária Terézia sa snažila udržiavať s deťmi denný kontakt. Navštevovala ich niekoľkokrát denne a prísne kontrolovala proces ich výchovy a vzdelávania. Okrem povinnej rannej a večernej bohoslužby bol ich bežný deň vyplnený najmä vyučovaním. Princovia sa vzdelávali vo všetkých dôležitých predmetoch, ako boli matematika, filozofia, geografia, základy politických vied a práva, ako aj základy vojenstva. Princezné sa tiež učili jazykom a základom náboženstva, ale dôraz bol kladený aj na rozvoj pohybových a umeleckých schopností, ako boli tanec, spev a kreslenie.
G	Po smrti Márie Terézie dňa 29. novembra 1780 na trón nastúpil jej syn Jozef II. Jozef sa narodil ako štvrté dieťa a prvý syn panovníčky Márie Terézie a jej manžela. Nový panovník ešte viac rozšíril a prehĺbil reformnú činnosť matky, a to vo všetkých sférach riadenia štátu a života spoločnosti, čím zásadným spôsobom zmenil tak politickú situáciu, ako aj právne, ekonomické a sociálne vzťahy v monarchii.

Text bol prevzatý z: <http://www.historickarevue.com/clanok/milujuca-manzelka-prisna-matka> a čiastočne upravený.

ÚLOHY:

1. Prirad'ite názvy k jednotlivým odsekom textu. Napíšte príslušné písmená (A, B, C, D, E, F, G) uvedené pred odsekmi textu do ľavého stĺpca tabuľky.

	Protiklady sa priťahujú
	Pokračovanie reforiem
	Mária Terézia v zrkadle listov a denníkov
	Vzorná matka
	Manželstvo s Františkom Štefanom
	Početná rodina – pevné základy dynastie
	Vlastnosti mladej panovníčky

7 bodov

2. Krátkymi jednoduchými vetami odpovedajte na otázky.

- a) V ktorom štáte vystupovala so spevom mladá Mária Terézia pred verejnosťou?

- b) Čo zbieral jej manžel?

- c) Ktorý jazyk bol úradným jazykom v Uhorsku?

- d) Ako sa volá jej najstarší syn?

4 body

3. Zistite, ktoré vety/tvrdenia v tabuľke sú pravdivé a ktoré nie. Na správne miesto napíšte znamienko X.

Vety/tvrdenia	pravdivé	nepravdivé
O rodinnom a súkromnom živote Márie Terézie máme, žiaľ, k dispozícii len malé množstvo informácií.		
Mladá Mária Terézia rada tancovala a spievala.		
Mária Terézia sa po nemecky nenaučila.		
Mária Terézia svoje prvé dieťa porodila ako 19-ročná.		
Mária Terézia pravidelne kontrolovala výchovu a vzdelávanie svojich synov a dcér.		

5 bodov

4. Z nasledujúcich šiestich tvrdení sa tri tvrdenia v texte neobjavili. Tvrdenia, ktoré sa v texte neuvádzajú, označte v ľavom stĺpci tabuľky znamienkom –. Správne tvrdenia označte v ľavom stĺpci tabuľky znamienkom ✓

	Pruský veľvyslanec sa s uznaním vyjadril o zovňajšku a povahe Márie Terézie.
	Mária Terézia a pruský veľvyslanec boli od detstva blízki priatelia.
	Mária Terézia vedela komunikovať v piatich jazykoch.
	Mária Terézia právom žiarlila na svojho manžela.
	Jej manžel sa venoval štúdiu jazykov národností v Uhorsku.
	Ich umelecky talentovaná dcéra Mária Kristína zdedila svoje nadanie po otcovi.

3 body

5. Spýtajte sa na podčiarknuté slová.

Vzor:

Podľa zachovaných listov je isté, že manželia sa mali úprimne radi

Ako sa mali radi manželia? _____

a) Svadba Márie Terézie so svojím manželom Františkom Štefanom sa uskutočnila 12. februára 1736 v kostole augustiniánov neďaleko Hofburgu.

b) Zaujímal sa o prírodné vedy, hutníctvo a baníctvo, sám na dvore robil fyzikálne a chemické experimenty.

c) Nový panovník ešte viac rozšíril a prehĺbil reformnú činnosť matky.

3 body

6. Podčiarknuté výrazy nahrad'ite vhodnými synonymami.

- a) Napríklad plynulo
- hovorila
- po francúzsky, taliansky a španielsky.

Synonymum: _____

- b) Po rannej bohoslužbe a návšteve detí sa venovala najmä úradným a reprezentatívnym
- povinnostiam
- .

Synonymum: _____

- c) Jedna kresba napríklad zobrazuje Máriu Teréziu, ako osobne
- servíruje
- kávu manželovi Františkovi Štefanovi.

Synonymum: _____

3 body

7. V texte je Mária Terézia charakterizovaná nasledovnými pozitívnymi vlastnosťami: „Je láskavá, zbožná, dobrosrdečná, smelá, veľkorysá a štedrá.” Z prídavných mien nachádzajúcich sa v tabuľke nájdite antonymá k vymenovaným slovám. Pozor! Dve prídavné mená sú v tabuľke navyše!

bojazlivá	lenivá	malicherná	nepriateľská	neveriaca
	skúpa	závistlivá		žiarlivá

- a) láskavá _____
 b) zbožná _____
 c) dobrosrdečná _____
 d) smelá _____
 e) veľkorysá _____
 f) štedrá _____

3 body

8. Nájdite v texte slová odvodené od nasledujúcich slov:

- a) svetlo _____
 b) cena _____
 c) verný _____
 d) panovník _____

2 body

Max. 30 bodov	
---------------	--

Dolgozatát beadta: óra perckor

A dolgozat írását *felügyelő tanár* aláírása:

A dolgozatot *értékelő tanár* aláírása:

Iskolai pontszám:

A felüljavítást végző OKTV *bizottsági tag/ok* aláírása:

.....

Bizottsági pontszám:

A 2017/2018. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

SZLOVÁK NYELV ÉS IRODALOM

SZÖVEGALKOTÁSI FELADATLAP

Munkaidő: 180 perc

Elérhető pontszám: 70 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatokat tartalmazó részt és minden különálló lapra rá kell írni a borító tetején található kódszámot! Más jelzés, például a versenyző vagy az iskola neve, bélyegzője nem szerepelhet a feladatlapokon.

A szövegalkotási feladatok megoldásához íróeszközön kívül szöveggyűjtemény és egynyelvű szótár használható!

A szövegalkotási feladatlapot a versenybizottság értékeli központi javítási útmutató alapján

A VERSENYZŐ ADATAI

Kódszám:

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:

.....

Az iskola címe: irsz. város

..... utcahsz.

Bizottsági összpontszám:

Erre az oldalra ne írjon!

1.

Ľudské hodnoty Mamky Pôstkovej – odkaz poviedky pre súčasnosť

Jozef Gregor-Tajovský (1874-1940) je popredným predstaviteľom slovenského kritického realizmu. Spisovateľ mal talent zachytiť realitu pravdivo a kriticky. Bol majstrom krátkej prózy s tematikou života najchudobnejších vrstiev slovenskej dediny.

Predstavte život a ľudský charakter **Mamky Pôstkovej**, hlavnej postavy rovnomennej poviedky. Zamyslite sa nad tým, aký odkaz má poviedka pre súčasných čitateľov. Skúste pouvažovať, v ktorých konkrétnych životných situáciách potrebujú súčasní ľudia podobné kladné vlastnosti, aké stelesňuje aj Mamka Pôstková.

ŽÁNER ÚLOHY: ESEJ S ČRTAMI INTERPRETÁCIE**Mamka Pôstková (úryvky)**

Do banky pomaly otvárali sa ťažké dvere; ako keby sa dieťa bolo borilo s nimi. Podobne ťažko, dva razy sa v nich otočiac, vošla plachtičkou prihodená žena. V ruke šatôčka, okrútená okolo čohosi, na spôsob, ako okrúcajú naše ženičky modlitebné knižky.

„Dobrý deň vinšujem,“ povedala tichým, bojzlivým hlasom; zarazene pozrela po veľkej učtárni a neisto poberala sa k môjmu účtovníckemu stolíku.

„Dobrý deň, mamka Pôstková! Vitajte! Čože ste nám doniesli?“, prihováram sa jej a idem v ústrety.

Ona vykrúcala zo šatôčky papier.

„Sem dajte,“ volá denný povereník, vidiac, že zo šatôčky vykrútila zmenku.

Ten volá, ja beriem z ruky a ona neviem kam a hovorí, že „ešte nie je vyrobená“, to jest suma nie položená.

„Sadnite si a povedzte, na koľko vám ju vyrobiť?“ ponúkam a spytujem sa jej.

„Len tak, prosím ponížene,“ hovorí, akoby hriechne slovo šla vypustiť z úst, „ako bolo, na tri koruny. Nepredala som chlebička, aj na dlžôbku pobrali,“ – utiera si šatôčkou ústa.

*

Predo mnou sedí okolo šesťdesiatpäťročná, neobyčajne zoschnutá, maličká žena. Sedí na stoličke, visia jej nohy obuté vo veľikých, na jej nohu neprikrojených starých čižmách. Spod plachtičky vykúka čierna, zmraštená, chudá tvár, zapadnuté, bezzubé ústa a trčia detsky malé ruky. Nie je toľká ako stredne urastené desať-jedenásťročné dieťa.

*

Muža mala onakvého. Bohvie, aký bol čudák. Nerád robil. Trocha, trocha popaprať motykou, kosou, vidlami a dost! Keď horko-ťažko sa vybral aj s kapsou, naplnenou na týždeň, do roboty, na druhý, tretí večer už bol doma. Kapsa prázdna a na robotu zle-nedobre, že ťažká, planá, pláca malá, že on radšej bude pod pecou ležať o hlade ako za trištyri šesťáky cez deň robiť.

Vydriapal dva-tri grajciare aj na pálenku od nej a šiel do krčmy, na uhol alebo druhých pri robote zahovárať. Ona, blázon, vše uverila jeho chorobám, a potom mu už tak zvykla, že on – ak chcel – zvršil jej robotu po dome, ona drhla po zárobkoch, chovala ho.

*

Vše nevesta šla do roboty, stará tiež a – chlapi? Jeden stenal pod stenou alebo na lavici, druhý sa ako bíreš každú druhú-tretiu nedeľu prišiel so ženou, materou vyvadiť, s otcom opiť a všetkých vše rozháňať po ulici.

*

Okolo Ďura iba keď príde Pôstková zase.

„Čo chcete?“

„Prišla som si tú dlžôbku zaplatiť,“ a vykrúca peniažky.

„Nuž, a veď ste ešte neboli v repe...“

„Ej, čo si tam zarobím, tie by som si chcela odložiť na pohreb. Na túto dlžôbku predala som tú perinku, čo ste mi boli v jeseni nechali... Koľkože mi už teraz príde tých interesov? Porátajteže si dobre... Veľa som zameškala...“ a vykrúcala kyptavými ručičkami peniažky z handričky.

(Prameň: http://zlatyfond.sme.sk/dielo/128/Tajovsky_Mamka-Postkova/1)

2.

Blogový záznam na tému: Gastronómia Slovákov v Maďarsku

Na internetovej stránke jedného časopisu bol uverejnený článok o gastronomických špecialitách Slovenska. Prečítajte si úryvok z tohto článku:

Pre každého turistu je veľmi dôležité okrem navštívenia kultúrnych atrakcií či historických pamiatok, ochutnať aj gastronomické špeciality danej krajiny. Na Slovensku sa nachádza množstvo reštaurácií, v ktorých je možnosť výberu typických národných jedál, ale aj špecialít susedných štátov, predovšetkým špeciality maďarskej, českej a rakúskej kuchyne, ktoré ovplyvňovali pôvodnú slovenskú kuchyňu. Slovenská kuchyňa je historicky známa hlavne bravčovým mäsom, jahňacinou, múkou, zemiakmi, kapustou a mliečnymi výrobkami.

(Text prevzatý z <http://www.slovakregion.sk/gastronomia-na-slovensku> a čiastočne upravený.)

Po prečítaní úryvku napíšte **blogový záznam** o gastronómii a tradičných špecialitách Slovákov v Maďarsku. V blogu sa tiež zmieňte o tom (vyjadrite k tomu), či sa vo vašej domácnosti/v domácnosti starých rodičov, príbuzných, známych, ešte objavujú tradičné slovenské jedlá a ako vám chutia. Predstavte niektoré gastronomické podujatia (gastrofestivaly, ochutnávky či iné akcie), na ktorých sú prezentované slovenské špeciality danej lokality (napr. klobása, halušky, kapusta a pod.).

Pozor!

Zachovajte anonymitu, svoje meno neuvádzajte

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

20 bodov	
----------	--

Max. 70 bodov	
---------------	--

Dolgozatát beadta: óra perckor

A dolgozat írását *felügyelő tanár* aláírása:

A javítást végző OKTV *bizottsági tag/ok* aláírása:

.....